

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą

Data posiedzenia: 26 kwietnia 2011 r.

Nr posiedzenia: 85

Posiedzeniu przewodniczył: senator Andrzej Person – przewodniczący komisji.

- Porządek posiedzenia:
1. Zapomniana zbrodnia – 75. rocznica deportacji ludności polskiej z Ukrainy sowieckiej do Kazachstanu.
 2. Rozpatrzenie wniosków o zlecenie zadań o charakterze programowym w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą.
 3. Sprawy różne.

W posiedzeniu uczestniczyli: – senatorowie członkowie komisji: Łukasz Abgarowicz, Dorota Arciszewska-Mielewczyk, Ryszard Bender, Józef Bergier, Barbara Borys-Damięcka, Władysław Dajczak, Stanisław Gogacz, Marek Konopka, Bronisław Korfanty, Andrzej Person, Andrzej Szewiński.

- zaproszeni goście:
 - Ministerstwo Spraw Zagranicznych:
 - dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią Maciej Szymański,
 - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji:
 - dyrektor Departamentu Obywatelstwa i Repatriacji Mateusz Sora,
 - Stowarzyszenie Wspólnota Polska:
 - prezes Zarządu Krajowego Longin Komołowski,
 - członek Zarządu Krajowego Michał Dworczyk,
 - Lilia Luboniewicz,
 - Fundacja Pomoc Polakom na Wschodzie:
 - wiceprezes Marek Zieliński,
 - Federacja Organizacji Polskich na Ukrainie:
 - członek Helena Krzemińska,
 - Związek Repatriantów RP:
 - prezes Aleksandra Ślusarek,
 - Uniwersytet Wrocławski:
 - profesor Zdzisław Julian Winnicki,
 - Uniwersytet Opolski:
 - profesor Mikołaj Iwanow,
 - Uniwersytet Warszawski:
 - doktor Robert Wszyński,
 - Dziennik „Rzeczpospolita”:
 - redaktor Piotr Kościński,
 - „Kurier galicyjski”:
 - redaktor Mirosław Rowicki,
- przedstawiciele Kancelarii Senatu:

– dyrektor Biura Polonijnego Artur Kozłowski.

Przebieg posiedzenia:

Ad. 1 Przewodniczący komisji powitał zgromadzonych senatorów i zaproszonych gości.

Następnie oddał głos Loginowi Komołowskiemu, prezesowi Stowarzyszenia Wspólnota Polska, który podziękował za możliwość zorganizowania posiedzenia na temat losów Polaków w Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich przed II wojną światową.

Członek Zarządu Krajowego Stowarzyszenia Wspólnota Polska Michał Dworczyk poinformował, że posiedzenie komisji poprzedza konferencję zaplanowaną pod koniec września br. w Żytomierzu. Podkreślił również, że siedemdziesiąta piąta rocznica deportacji jest doskonałą okazją do przypomnienia o tych wydarzeniach.

Michał Dworczyk przybliżył zgromadzonym historię powstania dwóch polskich rejonów narodowościowych: Polskiego Rejonu Narodowościowego im. Feliksa Dzierżyńskiego ze stolicą w Kojdanowie (przemianowanym na Dzierżyńsk) na Białorusi, którego istnienie przypada na lata 1932-1938 oraz Polskiego Rejonu Narodowego im. Juliana Marchlewskiego ze stolicą w Dołbyszu (przemianowanym na Marchlewsk) na Ukrainie, którego istnienie przypada na lata 1925-1935. Odnosił się również do aktualnej sytuacji ludności polskiego pochodzenia zamieszkałej na tych terenach i do działań Stowarzyszenia Wspólnota Polska podejmowanych na ich rzecz.

W panelu dyskusyjnym udział wzięli: profesor Uniwersytetu Wrocławskiego Zdzisław Julian Winnicki, profesor Uniwersytetu Opolskiego Mikołaj Iwanow i dr Robert Wyszynski z Uniwersytetu Warszawskiego.

Prof. Zdzisław Julian Winnicki odwołał się do kontekstu historycznego powstawania polskich rejonów narodowościowych. Wyraził również opinię, że ich stworzenie mogło być podyktowane tym, że sowieccy Polacy mogliby w przyszłości wyrazić chęć przyłączenia Polski do ZSRR. Podkreślił fakt, że Polaków z Marchlewszczyzny wysiedlono do Kazachstanu, natomiast tych z Dzierżyńszczyzny wymordowano.

Prof. Mikołaj Iwanow w swym wystąpieniu dodał, że istnienie dwóch polskich rejonów miało na celu destabilizację sytuacji w II Rzeczypospolitej i pokazanie Polakom, z jakiej wolności i z jakich swobód korzystają sowieccy Polacy. W jego przekonaniu o polskości ludności tam zamieszkałej przesądzały więzi duchowe, w tym szczególnie katolicyzm, gdyż wielu z nich nie mówiło po polsku. Dodał, że „Polrejony” zlikwidowano ze względu na brak postępów w sowietyzacji ludności polskiej. Konkludując, zwrócił uwagę, że deportacja Polaków z Marchlewszczyzny pozwoliła im na przeżycie.

Uzupełniając wypowiedzi swych poprzedników dr Robert Wyszynski wzbogacił przedstawione tło historyczne o aspekt socjologiczny. Nakreślił sytuację deportowanych i warunki, w jakim przyszło im żyć.

W dyskusji udział wzięli: senator Dorota Arciszewska-Mielewczyk, redaktor Piotr Kościński, senator Stanisław Gogacz, senator Ryszard Bender, senator Józef Bergier, członek Federacji Organizacji Polskich na Ukrainie Helena Krzemińska, prezes Związku Repatriantów RP Aleksandra Ślusarek.

Senator Dorota Arciszewska-Mielewczyk pokreśliła wagę edukacji i kształtowania świadomości młodych pokoleń. Dopytywała również o oczekiwane wsparcie w rozpropagowaniu wiedzy na ten temat.

W opinii senatora Stanisława Gogacza Polaków w Kazachstanie należy traktować wyjątkowo ze względu na doświadczenia, którym zostali poddani.

Senator Ryszard Bender zauważył, że problematyka poruszona na dzisiejszym posiedzeniu komisji to dla opinii publicznej „terra incognita” i należy ten fakt zmienić.

Senator Józef Bergier podziękował inicjatorom za podjęcie tego ważkiego tematu, dopytywał również o szacowaną liczbę osób, którzy powrócili z Kazachstanu na Ukrainę.

Doktor Helena Krzemińska i prezes Aleksandra Ślusarek poinformowały o podjętych krokach zmierzających do rozpowszechnienia wiedzy o zapomnianej zbrodni, wśród których wymieniły: planowaną na koniec września br konferencję w Żytomierzu, wydawanie folderów i prezentowanie w szkołach wystawy poświęconej tej karcie naszej historii.

Ad. 2 Dyrektor Biura Polonijnego Artur Kozłowski zaprezentował opinię Prezydium Senatu z dnia 13 kwietnia br dotyczącą finansowania zadań w ramach *kierunku 6: pomoc socjalna i charytatywna dla najbardziej potrzebujących środowisk polskich i polonijnych w świecie.*

W dyskusji udział wzięli: senator Dorota Arciszewska-Mielewczyk, Artur Kozłowski.

Senator Dorota Arciszewska-Mielewczyk dopytywała o decyzje podjęte przez Prezydium Senatu wobec zgłoszonych przez nią wniosków.

Dyrektor Artur Kozłowski przedstawił opinię Kancelarii Senatu dotyczącą wniosków złożonych po terminie, kierowanych do Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą oraz Prezydium Senatu w ramach *kierunku 2: wspieranie oświaty, podkierunek: pomoc dydaktyczna i metodyczna* oraz w ramach *kierunku 4 wspieranie kształtowania postaw obywatelskich w środowiskach polonijnych i polskich, podkierunek: obchody rocznic i świąt narodowych.*

Wobec braku głosów w dyskusji oraz wniosków przewodniczący poddał opinię pod głosowanie.

Opinia została przyjęta przy ośmiu głosach za, braku głosów przeciw i jednym wstrzymującym się.

Ad. 3 Senator Dorota Arciszewska-Mielewczyk zwróciła się z prośbą o zorganizowanie wspólnego posiedzenia Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą oraz Komisji Spraw Zagranicznych w przededniu dwudziestej rocznicy podpisania Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy w celu zapoznania się z dotychczasowymi rezultatami rozmów bilateralnych.

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące działalność lobbingową.

Sporządzono w Biurze Prac Senackich